

Максим КАЛІМАН

викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ В УМОВАХ ВІЙНИ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Законодавство мирного часу не може адекватно врегулювати правовідносини в умовах військової агресії. Війна є рушійною силою, яка змінює всі сфери життя. Актуальним для нашого дослідження є аналіз сучасного стану національної безпеки та оборони з огляду на нещодавні зміни до Кримінального кодексу України щодо застосування вогнепальної зброї проти окупантів та збройної підтримки. Відтепер, у частині 3 ст. 43-1 КК визначено, що особи, які використовують зброю (зброю), бойові припаси чи вибухові речовини з метою знищення майна та здійснюють збройну агресію проти України, не несуть кримінальної відповідальності, якщо вони застосували їх без порушення закону [1]. Ми вважаємо таку новелу чинного законодавства дуже обґрунтованою.

Одностороннє насильство та бойові дії проти мирного населення вимагають негайних рішень щодо захисту мирного населення та звільнення територій, які захоплені військами росії. Загальновідомо, що право на захист свого життя та життя своїх близьких належить до переліку прав і свобод людини і громадянина, які є стандартом міжнародного нормативного підходу [2].

Поштовхом до ухвалення вищезгаданих правил стало питання самооборони українців та невизначеність правової природи контролю за володінням зброєю. Слід зазначити, що безпека громадян, використання та контроль зброї також є актуальними питаннями. У цьому контексті вважаємо необхідним посилити кримінальну відповідальність за нецільове використання зброї громадянами України, оскільки лише під час війни на сході України кількість зброї, яка перебуває в незаконному обігу, важко підрахувати.

Бойові дії, які мали місце на Донбасі, переконливо демонструють, що у населення знаходиться велика кількість різноманітної зброї, яка може бути використана як бойова. Результати кримінологічних досліджень, проведених в Україні, свідчать, що наша держава є територією транснаціональної злочинної діяльності у сфері торгівлі зброєю. Крім того, відокремлення зброї від національного контролю негативно впливає на національну військову безпеку, що за нинішніх умов не допускається.

Технічний прогрес не стоїть на місці. У зв'язку з появою та широким застосуванням в сучасних умовах реактивних систем залпового вогню, переносних гранатометів, автоматичних мінометів, переносних протипіхотних гранатометів, колективний захист військовослужбовців є

дуже важливим. Також зросла актуальність забезпечення військовослужбовців засобами індивідуального захисту, враховуючи ударний фактор нової зброї. З метою кращого захисту військовослужбовців від ворожої зброї вважаємо доцільним відслідковувати зміни вражаючих факторів сучасної зброї та появу нових видів зброї. Необхідно проаналізувати розвиток засобів збройного конфлікту в сучасних умовах та його вплив на зміни в методах ведення війни, а на цій основі передбачити шляхи вдосконалення військового мистецтва.

Аналізуючи поточну ситуацію в Україні у сфері національної безпеки, можна зробити висновок, що вперше з сучасними загрозами та викликами неможливо ефективно подолати поодиночі. По-друге, її можна забезпечити ефективніше та з найменшими витратами власних ресурсів, якщо вона об'єднана у політичні, економічні та військові союзи. Тому різноманітні виклики та загрози, з якими стикаються окремі країни та міжнародне співтовариство, мають стати рушійною силою не лише для зміцнення співпраці та співробітництва, а й безпосередньої участі у військово-політичних союзах.

Варто зазначити, що в сучасному міжнародному праві існує система відповідальності за порушення законів і звичаїв війни. За загальним правилом, це має діяти як перешкода злочинності та посилювати захист прав людини. Законодавство є завершальним етапом процесу гармонізації національної та міжнародної правових систем, що регулюють збройні конфлікти. Для виконання Україною міжнародних зобов'язань у підготовці, плануванні та веденні бойових дій необхідно враховувати норми міжнародного гуманітарного права з метою захисту жертв війни, особливо цивільного населення, та призупинити безпосередню участь осіб, цивільного населення, об'єкти, спеціальні Охоронна та культурна цінність небезпечних об'єктів. Але сьогоднішня практика показує, що наш противник не буде дотримуватися жодних законів і звичаїв війни, що свідчить про його надзвичайний цинізм і жорстокість[3].

Підсумовуючи, вважаємо за необхідне сказати, що норми, які легалізують використання вогнепальної зброї проти зловмисників, є необхідними у воєнний час. Проте слід зазначити, що незважаючи на певний прогрес у боротьбі з цим явищем, поширеність незаконного розпорядження зброєю, боєприпасами чи вибуховими речовинами в Україні залишається високою. Тому це питання ще недостатньо вивчене і потребує подальшої аналітичної розробки.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 20.04.2022).
2. Закон і бізнес: Бойовий імунітет декриміналізує злочини. URL : <https://zib.com.ua/ua/150862.html> (дата звернення: 20.04.2022)
3. Терешук А. О. Вогнепальна зброя та бойові припаси до неї як предмет злочину. Часопис Київського університету права. 2013. № 3. С. 326-330